

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarni: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

V taboru naših protivnikov.

I

Zadnja velika vojna, v kateri je Napoleonova brezglavnost in lopovščina potrla Francoze in povzdignila Nemčijo na nemišljeno visino, imela je poleg mnogih velikanskih nasledkov, tudi ta, da so naši protivniki larfo z obraza spustili in sebe ter svoje namere v pravi podobi pokazali. In zdanje ministerstvo s svojo dobro voljo in dvema slovanskimi imeni je le še pomagalo, da omenjena larfa naših protivnikov vedno globlje pada in da ne bo dolgo, ko bomo videli vso — prusko konjsko nogo na nemškutarskem in avstro-nemškem Mihlu, ki je dozdej gospodoval.

Kako so se vladali Nemci in njih rekruti nemškutariji v boji proti nam prej? Na vsa usta so nam pravili, da oni gredo samo za svobodo, za svobodo človečansko in politično, da jim je svoboda višja nego narodnost, da smo mi natražnjaki in reakcionarji, ako prvič vse na narodnost stavimo. Slovesno so protestirali ako smo mi svojemu narodu rekli, da nemški liberalizem ni nič nego maska, pod katero se skriva gospodoželjnost, hrepenenje nas narodno zatreti, in samo nemško ime v naših zemljah na zastave napisati.

In zdaj? Pogledajmo denes samo v Brno, glavno mesto Moravske. Tam so se sešla razna nemška telovadna društva in naredila se je politična demonstracija, ktere se ali osebno ali s pismenim pritrevanjem udeleži cela stranka, ki nam Slovincem in Slovanom nasproti stoji, od prejšnjih ministrov, do zadnjega brbljavsa, kteremu so fraze pomagale do kake koli politične police. Iz napitnic, pozdravov in govorov, ki jih od tam beremo v listih te stranke, vidimo da se tu obhaja ne več avstrijsk, ne več avstrijsko-nemšk, temuč izključivo nemšk praznik, vidimo prusko demonstracijo. Poudarja se skupnost Nemcev v Avstriji in Prusiji proti Slovanom; da, pred čemur bi se bil „liberalen“ Nemec lani trikrat prekrizal; kar je nam Slovanom v glavni greh štel, to se zdaj na njegovem zelenem lesu godi:

Nemci izrekajo tu (prim. slavnostni govor dr. Sturma), da naj prestane pri njih vsak razloček med liberalno in „konservativno“ stranko, da jim je torej vsak zaveznik, radikalec ali reakcionar, liberallec ali ultramontan dober, kadar idó proti nam Slovanom. S kratka postavili so se na čisto in samo nemško-narodno stališče in pokazali s tem, da so oni denes kakor od nekdanj prvi onega „greha“ deležni, kterega so rekli da ga nam ne mogó odpustiti.

Da Nemci hote svojo narodnost varovati kakor mi, to se nam naravno zdi. Da pa v Avstriji njih narodnost ni in ne more biti v pogibelji, to je gotovo in dokazali so pametni in pravični izmed njih sami. Da torej brez vzroka upijejo, kažejo, da hote vršiti, kar smo mi že davno slutili a oni tajili, izdajo Prusiji. To se nas tiče kot Avstrijce in kot Slované.

A čitamo tudi stvari, ki nas neposredno kot Slovence zadevajo. Povedali smo že, da je šlo iz Ljubljane, iz Maribora in iz drugih krajev Slovenije nekoliko turnarjev udeležiti se brnske demonstracije. Beremo (v stari „Presse“ in dr.) da so bili ti prišlici iz Kranjskega in spodnjega Štajerja „fanatično“, in s posebnim navdušenjem sprejeti, menda kot hrabri bojniki za nemški duh med trdoglavimi Slovenci.

V ožgled tega hočemo nekaj od prej spomniti. Ljubljansko turnarsko društvo je večkrat odločno izreklo, da nima nemškega značaja, da se peča samo s telovadbo, da sprejema in ima tako Slovence, resp. Kranjce, kakor Nemce med svojimi udi. Izrekom je odbijalo od sebe vsako politično barvo. Posebno ko so ga bili Ježičanje, Jančanje in Velčanje, neverovaje tej trditvi, tudi „fanatično“ sprejeli, trobil se je ta značaj po vseh vetrovih sveta. — Isto tako so spodnje-štajerska turnarska društva ustanovljena kot nepolitična in so vedno zanikala izključivo nemšk značaj.

Zdaj pa se naenkrat pokaže, da niso to samo nemška gnjezda, nego da so to popolnoma prave in pravecate pruske zalege. Ta „fanatični“ sprejem v Brnu si bode in si mora naše ljudstvo, v Ljubljani in po spodnjem Štajerskem dobro zapom-

ni, in iz bernskih govorov razvidne dokaze, kam merijo ta nemška gnjezda med nami. Proti temu pa, da bi se zaradi nekoliko „turnarjev“ pripravljala prodaja slovenskega naroda v prusko Nemčijo, moramo in hočemo se tudi mi „fanatično“ braniti!!

Narodno-gospodarske razmere v Avstriji.

(„Volkswirtschaftliche Zustände in Oesterreich, Leipzig 1871. Verlag Luchard.“)

Pod tem naslovom je prišla knjižica na svetlo, ki šteje 3½ pole in pripoveduje kaj zanimivih stvari, kako si zvita gospoda na Dunaji denarje kuje, da postanejo milijonarji in še vrh tega dobijo križce in svetinje in plemstvo itd.

Knjižica omenja in začenja z ono pravdo, ki se je letos meseca sušca vršila na Dunaju med Sommerfeldom izdavateljem „Avstrijskega Oekonomista“ in „narodno gospodarsko presso“. Sommerfeld je v svojem listu ljudi svaril si kupiti „turških srečk“, in je njih vrednost imenoval nevarno in vso denarno operacijo z njimi ukanljivo. Tudi takratni finančni minister je bil proti prodaji Turških srečk, ali kmalu se je glas razširil, da neka visoka oseba dela za Turške srečke in njih širjenje, posebno pa da je državni kancelar Beust podkupljen, da jih pod svojo brambo vzame. In res ko je Brestel iz službe stopil, se je prodaja „turških srečk“ v Avstriji dovolila.

Vse to je Sommerfeld v svojem listu objavil in Beusta dolžil da je podkupljen in da je on kotiranje (zaznambo) Turških srečk dognal, ker so se mu osebne koristi obečale, poprek da je Beust borsni igralec, ki se pri svojih finančnih operacijah nekega zobnega zdravnika Fabra poslužuje. Na ta in taka obdolženja Beust Sommerfelda ni tožil, ampak v „Wiener-Abendpost“, je izrekel, da so one vesti v „Oekonomistu“ nepravilne. Ob enem pa je odgovarjala „narodno gospodarska pressa“ na Sommerfeldove članke, sicer ni nič dokazala ampak tim več psovala in imenovala izdavatelja „Oekonomista“ obrekovalca, ki je od Prusov in od Bismarka plačan, da piše proti Beustu.

Listek.

Slovenski knežji stol na Koroškem.

Znana je svečanost, s katero je vsak nov Koroški vojvoda prejel oblast nad deželo. Aenea Sylvij pravi da tej enake ceremonije ni nikjer dobiti. Valvazor jo po omenjenem Aenei Sylviji in po drugih virih tako-le popisuje:

Na Koroškem je bila neka kmečka rodovina, katero so za Megiserja imenovali „die Herzoge zu Glasendorf“, in je imela od starih časov že pravico to svečanost opravljati. Kadar je tedaj imel nov knez vladati nastopiti, je prišel kmet iz te rodovine, kteremu je ta pravica po dedini šla, ter sédel na okrogli marmeljni kamen, ki je nedaleč od Celovca blizu Krnskega grada na prostem polji stal, in je bil odločen za ta namen ter za to tudi deželni grb vrezan imel. Prostor okolo kamena pa je bil zagrajen, ker je bilo vselej veliko ljudstva zbranega. Potem pride novi deželni knez, ves po kmečko opravljen s pastirsko palico v rokah; poleg njega sta šla dva deželna gospoda, za njim pa vse plemstvo z deželno zastavo, njim na čelu

pa med dvema zastavicami goriški grof, ki je bil ob enem višji palačni grof Koroški. Knezu ob straneh pa so peljali še črno govedo in pa suho kljuse. Ko na marmelnem kamenu sedeči kmet kneza zagleda, vpraša po slovensko: Kdo je ta, ki se v tako prevzetnem blesku bliža? Okoli stojéče ljudstvo odgovori: Deželni knez pride. Na to vpraša kmet: Ali je pa tudi pravičen sodnik, pospeševalec blagostanja naše dežele in svoboden mož? Je branitelj krščanstva udov in sirot? Zopet odgovori ljudstvo: Je in bode. Nato je moral knez kmetu obljubiti, da se ne bo branil zavoljo pravice tako ubožati, da bi se moral s takim govedom in kljusetom živiti. Zopet pa vpraša kmet: Kako in s kako pravico me bo s tega stola spravil? in goriški grof mu odgovori: Dobodeš šestdeset penězov odkupnine; konj in vol bosta tvoja; knežjo obleko (ktero je bil ravno prej slekel) boš ti vzel; in tvoja hiša bo prosta ter ne bo davkov plačevala. Po teh besedah kmet kneza rahlo po lici udari, mu veli biti pravičen sodnik, zapusti kamen ter odpelje živinčeti. Deželna gospoda pripeljeta kneza do kamna in on nanj stopivši zasuče goli meč na vse strani in obljubi ljudstvo dobro

in pravično soditi. Nato se podajo v bližnjo sv. Petersko cerkev k slovesni maši. Po dokončani slovesnosti spremeni kmečko opravo s knežjo in sede gostit se z vitezi in plemstvom. Po obedu pa je jezdil k fevdnemu prestolu, ki stoji na Gosposvetskem polji, se vsede na tisto stran, ktera je proti solnčnemu vzhodu, ter razglav in s povzdignjenimi prsti deželnim stanovom priseže navadno mu predloženo prisego, v kateri jej obljubi, da jim hoče pustiti vse (stare) svoboščine in pravice. Na to so tudi stanovi mu zvestobo obljubili in se mu poklonili; on pa jim je fevde razdelil (pa delitva fevdov se je rano že bila opustila, ker so potem knežji komisariji kje drugje jih delili.) Tudi goriški grof, kot palačni grof Koroški se usede na drugo stran prestola in jame fevde deliti po svoji pravici. Deželni maršalek prime konja, dedni natakaz zlati gumb in dedni miznik srebrno skledo. Dokler je knez na prestolu sedel, so imeli Gradniški gospodje staro pravico po tujem kositi kolikor je bilo mogoče; lastniki so morali potem seno od njih kupiti, če so je hteli imeti. Tudi Portendorfova, in ko je pomrla, Mordanova rodovina je imela čudno pravico med tem časom

Ti članki so bili vzrok one pravde, zaradi žaljene časti, ki jo je sprožil Sommerfeld proti izdavalstvu in uredniku „narodno-gospodarske presse.“ Pravda je bila pred porotniki in obtožena sta bila obsojena, občinstvo pa je razsodbo raztegnolo tudi na Beustove denarne operacije in se je spomnilo še vse drugih stvari, ki so se o Beustu pripovedovale, odkar je stopil v avstrijsko službo. Ko je Beust v Avstrijo prišel, ni imel nič drugega, kakor dolgov. Njegove denarne zadrege, piše knjižica, so morale grozne biti, kot saksonski minister je bil posiljen na male svote menjice podpisati. Še v Sommerfeldovi pravdi je bila taka menjica med rokami, ki se je glasila na 677 gld. 80 kr. Sedaj v malo letih pa je državni kancelar brez dolgov in si je l. 1869 pri Greifensteinu na Donavi kupil grajščino za 100.000 gld. in jo izplačal v gotovem denarju. Tedaj ne celo v treh letih so se njegove denarne razmere tako čudno poboljšale. Ta poboljšek je ena izmed onih gospodarskih ugank, ki se uganejo če se pogleda malo globlje, kako dela visoka denarna gospoda.

Opravila, kojim Beust ima zahvaliti sedanje blagostanje, razpadajo v tri vrste: Prvič v trgovino z redi in plemstvom, drugič v mešetarijo z državnim imenjem in tretjič v deleževanje pri denarstvenih operacijah drugih.

V prvi vrsti knjižica imenuje nekega gospoda Chaskel-a v Draždanih, ki je bil v barona povzdignjen po Beustu, da si nikdo ne ve za njegove avstrijske zasluge, razve da je prej Beustu kot saksonskemu ministru ob enem času denarje posojeval. V enakem poslu je bil pa Beust z tridesetkratnim milijonarjem Liebiegom v Reichenbergu znan. Tudi ta mož ni imel za Avstrijo nobenih zaslug, razve da se je vedel ob vojski 1866 na državne stroške grozovito obogatiti. A dobil je vendar l. 1867 red železne krone in ž njo baronstvo. Ta primer je bil tim čudnejši, ker dotlej še ni noben obrtnik takega reda dobil, in je zato bila takratna svetovna razstava porabljena v povod tej časti. Liebig pa je Beustu poleg kneževskega plačila za svojo baronstvo še priklonil sedež v deželnem zboru Českem, ker je mandat položil in za volitev Beusta potrebno oskrbel.

Ravno tako bi imel Beust neki banki na Dunaju en del Draševih opekarij oskrbeti. Draše bi dobil obečano baronstvo in sedež v gosposki zbornici, Beust pa od banke plačilo za oskrbovanje in za svojega brata mastno službo pri banki, za onega gospoda barona Beusta, ki je bil kot „imeniten strokovnjak“ v vodstvo vseh Avstrijskih rud poklican, in je one svetoznane soline v Velički po svojem „strokovnjaškem“ načinu kopanja pod vodo spravil in na veke pogubil. Toda „Vaterland“ je ono pogajanje med svet spravil, Beust je modro molčal, Draše pa poročilo kot nepravilno

oklican, ali „Vaterlandovo“ poročilo se je v kratkem potrdilo s tim, da so omenjene opekarije prišle v posest na akcije, njihov prejšnji posestnik Draše pa je dobil plemstvo.

Tako tedaj se ni čuditi, sklepa knjižica, da se je zadnji čas plemstvo v Avstriji iz bogatinov pomnožilo, da so borsianci eden za drugim postali vitezi, baroni itd., ki nimajo drugega dela, kakor da na borsi z milijoni igrajo in vrednostne papirje množijo vsled vedno novih podvzetij na delnice. Nobena država nima toliko borsianskega plemstva in marsiktere te plemenitašev oče je prišel pred leti na Dunaj še s culico na hrbtu po ulicah klicajoč: handeln, handeln nix za handeln!

O mešetariji z državnim imenjem piše knjižica takole:

Ko je država pod ministrom Brestelom bila posiljena državna imenja prodavati, je imel Beust svoje roke vmes. Toda on je previden mož in je trgovino vršil v imenu svoje žene. Ker pa gospa grofica ni mogla sama barantati, se je poslužila okretnega barantača zobnega zdravnika Faberja. In Fabera knjižica opiše kot moža, ki se ve v vseh krogih sukati, lepega lica, je vojaštvo, ko mu je nek kneževski pokrovitelj umrl, na klin obesil in si je izvolil opravilo zobe vračati in popravljati, ker to delo potrebuje malo uka in si je v bogato nališpanem salonu lepoticam in bogatinjam služeč, v kratkem veliko denarja nakupičil. Ob enem je na borsi srečno igral.

Tega moža si je grofica Beust izvolila za svojega „povsodigatreba“. On ji je tudi koristil in bil tudi v vse dvorane vpeljan in ga nikder niso imeli pogrešati, ker je bil veljaven. Brestel seveda ni mogel vseh državnih imenj sam prodati, ampak je nekatere posebno manjši prodaje prepustil odsekovemu predstojniku pl. Gobi-tu. S tim zadnjim, s kojim je grof Beust neposredno deloma posredkom tretjih deloval, je tedaj Faber posloval in je kupil hiše v deželnih mestih, zemljišča, lese. Potem so se ta imanja sopet hitro prodala, kar se je celo lahko zgodilo, ker je zobni zdravnik nakupovanje še le takrat izvršil, ko je zvedel, da se je pravi kupec z erarom pogajal o nakupovanju. Pravi kupec je imenje dobil iz druge roke in ker gotovo ni več plačal nego je imanje vredno bilo, je državno oskrbnništvo gotovo preveč dober kup prodalo, ker sicer nebi Beust, oziroma žena njegova in Faber in Gobi pri tem poslovanju dobička imeli in ti sopet ne poslovali, ko bi nič ne zaslužili. Beust-Fabrova mešetarija je tedaj bila na škodo državi in obogatitje na državne stroške — in vendar še ljudje pravijo, da mislijo Beust bi bil Avstrije rešitelj.

O erarstvenih operacijah pa beremo v knjižici tole: Če se kako podvzetje na delnice podvzame, si pri tem posredniki in ravnateljstvo pod-

vzemajoče banke lahko zaslužijo veliko denarja z „udeleževanjem.“ Kak je ta zaslužek, kaže se na sledečem primeru. Zaupna ustanova na Dunaju (Kreditanstalt) je kupila železno rudo in plavže na gornjem Štírskem in spodnjem Avstrijskem pod imenom Innerberger-Hauptgewerkschaft. Kreditna banka je kupila imenovano rudo na delnice Kder podvzetje dobiček obeta, vzeme banka sama tudi veliko delnic. Te iz bankinega denarja nakupljene delnice oziroma njih dobiček se pa prepusti, in sicer navadno dobiček od $\frac{1}{12}$ teh delnic uprav-nemu svetovalstvu, $\frac{1}{12}$ ravnateljem in njihovim prijateljem, $\frac{1}{12}$ mešetarju ali posredniku in le od ostale četrtine dobijo bankini akcionarji, iz kojih denarja so delnice za podvzetje kupljene, dobiček. Ko pridejo delnice za podvzetje na borso in javen prodaj, jim cena poskoči, in ta dobiček je „vdeleževanje“. Na tak način bi ravnatelj kreditne banke Mayrau sam pri nakupu Innerbergskih rud 50.000 dobil.

Da se take dobičkarije ležje izvršijo, in se delnicam cena kvišku nažene, se v pomoč porabijo časniki, kojim se plača, da taka podvzetja hvalijo, ali da jih pri skrivnostnem poslovanju ne grajajo. Nekemu časniku, ki je začel upravniške skrivnosti razkrivati, se je prepustilo 300 delnic samo da naj molči za tako nizko ceno, da jih je prejema pri samem ažiju imel že 13000 gold. dobička. Zato ni čuda, da so vsi večji časniki v rokah borsiancev in bogatinov in malo jih je samostalnih in pravico branečih, med zadnjimi je Avstrijski oekonomist, iz kojega so tudi sledeče vrstice vzete: Z dozdajnim državnim in narodnim spačenim gospodarstvom mora se konec storiti, ki je Avstrijo v gotov pogin spravljalo. Novodobnim roparskim vitevom in med seboj zakletim svojbinam, ki so državo smatrali za njim pripadajočo grajščino, in ljudstvo za hlapce jim v plen izročene, kojim ni bila goljufigja prekanjenost in podkupljenje niti nobeno drugo sredstvo preslabo, ki so vsa pota znali in po vseh potih vedeli plaziti in goljufovati, tem nesramnim predsednikom, ravnateljem, upravnim svetovalcem, oblastnikom, častnikom in dostojanstvenikom vsake bire, ki so državo goljufali in ljudstvo pohujšali, tem se mora delo ustaviti. Ne sme se ljudstva znoj dolže tritati, ne se delu plača odtehati; pokroviteljstva in predprave ne smejo več biti edina sredstva do premoženja in službe... Že je pokvarjenost v vladajočih krogih dosegla zadujo stopnjo, hudo-bija je nam zgubila in odložila celo že tudi samo čednosti. Popečitelji in njihovi privrženci se oskrbijo do zadnjega uda na javne stroške in pusti jo brez kazni o sebi govoriti naj grše stvari.

Najvišji uradniki, poslanci, kamerni predsedniki in svetovalci beračijo pri bornih židovih in kristjanih za udeleževanje, pri dobičcarskih podvzetjih; vdeleženci med seboj, akcionarji pa upravniškim svetovalcem in naopak v javnih zborih rečejo brez srama žalivne besede v lice; računi se vkljub cesarskim nadzornikom kazijo, tuje premoženje javno na stran spravljajo. Državni imetek se skriva in krađe kakor privaten, pri tem, kar se ne odpošilja in ne spravi, si več zaslužijo nego pri onem kar se spravi in odpošlje; pošten zaslužek se komaj redi. Kdor odbija delež na javnem ropu, tega imajo za blaznega in ž njim tako ravnaajo. Poštenost je posmel in poštenje je postal madež.

Kake morejo biti razmere, vpraša knjižica, če se take reči smejo tiskati in širiti in se nikdor ne upa jih zavrnoti in odgovoriti. Kake morejo razmere biti, vpraša knjižica, če „Oekonomist“ sme „Novo presso“ ki je naj imenitnejši list Dunajski imenovati onim velikim Dunajskim svetovnim listom, ki je golufijo praviloma gojil, ki je številke in podatke z isto bezsramnostjo kazil, s katero je pačil javno mnenje, ktero je nagibal in nagnol vsakokrat na ono stran, kder ga je imeti htel — in če ta svetovni list za brambo svoje časti ni vedel druga storiti, kot — molčati in molčati še tudi takrat, ko je drugi časnik „Dunajski nedeljski in ponedeljski časnik“ imenoval velike borsne može, volike tate in „novo presso“ skrivalko.

po deželi požigati kjer je hotela, če se dotični lastniki niso prej z njo pogodili. Ko je bilo vse tukaj dovršeno, se poda knez v Gosposvetsko cerkev in z božjo službo se je vsa slovesnost sklenila.

Tej navadi so se vsi Koroški knezi do l. 1414 podvrgli. Tega leta je avstrijski vojvoda Ernest sedel na tem fevdnem prestolu Koroškem. Njegov sin cesar Friderik pa ni več hotel, češ da rimskemu kralju ne spodobi po kmečko se obleči, vendar pa je deželnim stanovom dal odškodno pismo, v katerem jim je zagotovil, da zavoljo tega se niti njim niti njihovim vnukom ne bodo kratile stare pravice in svoboščine. Njegov naslednik cesar Maksimilijan je, kakor je razvideti iz nekega njegovega pisma, bil namenjen priti na Koroško in se nastopni svečanosti po stari navadi podvreči, toda vojske so ga zadržale. Kralja Ferdinanda so tudi po mnogih prošnjah, deželni stanovi oprostili ceremonije, toda moral jim je prej odškodno pismo dati, ki je bilo pisano v Avgsburgu l. 1551.

Njegov sin Karel, nadvojvoda avstrijski pa je zopet prisegel na knežjem kamnu v Gosposvetskem polji; toda težko so ga bili pripravili k

temu. Megiser v svoji koroški kroniki obširno pripoveduje dotične obravnave.

10. aprila l. 1564 namreč prideta dva cesarska poslanca zahtevati od deželnih stanov, naj bi se nadvojvodu v mestu poklanjali in ga oprostili onih cerimonij na knežjem in kmečkem kamnu. Po dolgem razgovarjanji in prepirjanji so stanovi sklenili, da hočejo sicer nadvojvodu opustiti cerimonije na kmečkem kamnu; da mora na knežjem kamnu navadno prisego storiti in da mu bodo potem tam oni radovoljno zvestobo prisegli. Tako se je tudi zgodilo. 17. aprila rano se je podal nadvojvoda Karel na gosposvetsko polje in se vsedel na kamneni s zlatotkanim prtom pregrnjeni prestol in sprejel obljubo zvestobe od stanov, sam pa njim prisegel jim pustiti svoboščine in pravice. Dal jim pa je še tudi odškodno pismo od 17. aprila 1564, da zavoljo opuščanja navadnih cerimonij pri kmečkem kamnu se jim nikakor ne bode stare pravice kratile.

L. 1597. pa, so nadvojvoda Ferdinanda stanovi oprostili vseh cerimonij na knežjem in na kmečkem kamnu in se zadovoljili z dvema odškodnimi pismi.

Kako se delajo upravniški svetovalci, o tem piše knjižica tako.

Če se ima kak upravniški svetovalec nadomestiti, se to zgodi vsled volitve. Voli pa se tako. Upravniški svetovalci zaznamljajo svojega prijatelja kojega hočejo spraviti v svetovalstvo in skrbijo zato, da ta dobi pri volitvi večino glasov. V ta namen si napravijo tudi navidezne delničarje. Komiji, hlapei v tržki obleki, za ktere se je potrebno število delnic založilo, veljajo za prave delničarje in ti so potrebna večina kojih volitev obvelja, koji račune potrdijo, koji sitne vprašalce prekrkijo, poprek vse storijo, kar jim njihova gosпода namigne. Tako n. pr. je prišlo do ravsa pri glavnem zboru dne 25. maja 1870, ki ga je imela Dunajska banka za prometo blaga in izdelkov. Tukaj je upravniško svetovalstvo skupilo vse svoje uradnike, služabnike in prijatelje v zbor in je nabralo tako 147 delničarjev z 563 glasovi. Najmenj $\frac{2}{3}$ 147 delničarjev so bili navidezni, ki so pri nekem celo opravičenem prašanju zagnali hrup in prašalca osebno insultirali. Nato je ta glavni zbor potrdil celi kup pravilskih prememb, ki jih je svetovalstvo predložilo in je vse spodtlikivo računstvo odobrilo.

Smemo-li se pri takih razmerah čuditi, piše knjižica, če neki narodno-gospodarski pisatelj pravi: Tatništvo se dandenes vrši v Evropi v veliki meri, proti kojemu je staro roparsko viteštvo in teokratsko desetinstvo bilo še blago početje in ta posel pelje k časti — mesto v železje. Čuditi se moramo, dostavi knjižica, da on pisatelj, ki je zdaj trgovinski popečitelj t. j. dr. Schäffle, še dozda se ni podstopil „takemu tatništvu v veliki meri“ konec storiti. (Konec prih.)

Dopisi.

s—b. **Iz Ljubljane**, 31. julija. [Izv. dop.] Šole so se sploh vse končale preteklo soboto. Kakor se čuje so bili gg. profesorji jako darežljivi z dvojkami in trojkami, kar bo staršem dotičnikov malo veselja uzočilo. Programi so, kakor naravno, vsi polni zgolj nemških sestavkov, tudi sporočilo učiteljskega pripravnišča je samo nemško. V tem razlaga g. Lesjak svojo pedagoško modrost in skuša dokazati, ka se mora vsak slovensk učenec že v prvem razredu ljudske šole nemški učiti, ako se nemščine sploh kedaj priučiti hoče. Prepuščajte g. Lesjaka jako spretnemu peresu Vašega sodelavca o šolstvu, opomnim g. Lesjaka le na to, da bi svoj čas lahko boljši porabil, nego da s tacimi pedagoškimi burkami občinstvo nadleguje. Gospod Lesjače! grozdje še ni dozorelo, ali z drugimi besedami: deželni šolski nadzornik, itak ne bode, tedaj lepo in tiho mirujte! Letna sporočila štirirazrednih ljudskih šol, imata pa prav dobre slovenske sestavke. —

Še pred koncem šolskega leta je prišlo od ministerstva nauk in prosvete naročilo ravnateljstvu tukajšnje realke, da se bodo v prihodnjem šolskem letu nekteri predmeti, kakor zgodovina in prirodoslovje prednašali slovenski. Učitelji na realki so se vsled tega zbrali pod predsedstvom deželnega šolskega nadzornika dr. Vrečko-ta ter so sklenili v seji z 10 proti 4 glasom, da se ministerstvu pošlje „spomenica“, v kateri bi se dokazala nemogočnost slovenskih prednašanj. Poročevalec v tej zadevi je dr. Vrečko sam. Za slovenska prednašanja so glasovali naslednji gg.: Anton Lesar, Miha Peternel, Juri Kozina in Franc Globočnik, protiglasovala je pa vsa druhal iz Nemčije importiranih profesorjev, izmed kterih nihče niti besedice slovenski ne zna, znani renegat Pirkner in dva soi-disant Čeha, ravnatelj Merhal in Jožef Finger. Nadejamo se, da bo ministerstvo dr. Vrečko-vi spomenici odločilo ono mesto, ktero jej sodi, namreč — koš. Gg. profesorji: Perger, Opl, Ziakovsky, Supan, Wastler, Finger in Merhal pa bodo kljub svoji opoziciji in da si jim ljubljanski zrak dobro tekne, vendar morali sčasoma tje, od koder

so prišli. Deželni šolski svet in deželni zbor bosta menda vendar vedela tacemu postopanju pristreči peruta. — Pri tej priliki naj Vam sporočim jako smešen sklep ravnateljstva hranilnice, kterega raznaša g. Stedry, kterega za boga skoro ne verujem, da se namreč nova realka ne porabi za šolske namene, kakor hitro bi se v njej še kaj družega slovenski učilo, nego jezik sam. Tak sklep, pa v 19. stoletji! Ali hočejo gg. Malič, Stedry & Comp. novo realko porabiti za uredjenje prostitucije? — G. policijskega svetovaleca Ahčina so hrvatske blamaže tako vznemirile, da je za več časa šel v Kamnik. S tem odpadejo iz policijskih sporočil na ministerstvo razne zarote, panslavistične in hrvatske spletkarije. Upajmo, da g. Ahčinu zdravi zrak kamniških planin zbistri glavo in oči. —

V saboto je bila v čitalniški restavraciji veselica na čast raznovrstnim Anam in Ančikam, pri kteri je svirala godba grof Huyn-ovega polka. Tudi vsi gg. častniki tega polka so se udeležili veselice, ktera je bila prava avstrijsko-patriotična demonstracija. „Radetzky-marsch“ se je moral vsled viharnega ploskanja 4krat ponavljati. Potpourri slovenskih pesmi sestavljen po kapelniku Schantel-nu so tudi častniki ploskanjem nazdravljali, g. Kham pa je z lično dekoracijo, dobro jedjo, pijačo in postrežbo pripomogel k splošni zadovoljnosti. Naj tu še omenim, da vojaška godba v kazini več svirala ne bode, kakor tudi da častniki Huyn-ovega polka več kazino ne zahajajo. Kakor je pri naših Prusakih že navada, so namreč svojo „Liedertafel“ v to porabili, da so v pruskem smislu demonstrirali. „Das deutsche Lied“ je tudi godba spremljala in tleska in ploska ni bilo ni konca ni kraja, kar je dalo gosp. polkovniku Gintow-u povod zaukazati godbi naj svira „Radetzky-marsch“. Pa razve častnikov se niti roka ni genila, da bi ploskali, naši liberaluhi že dolgo niso Avstrijci več. To za častnike in za vsacega Avstrijca razžaljivo obnašanje je napravilo na gosp. polkovnika tak učinek, da je rekel, ka godbe ne dovoli več niti filharmoničnemu društvu niti Ehrfeldu. Nemčurji so telegrafovali v Trst po vojaško godbo, pa niso jo dobili. Strauss iz Dunaja je zahteval 800 gld., kterih pa kapital in inteligencija nista zmogla in tako so večeraj „zu Ehren aller Annen“ v kazini godli „ljublanski navžarji“!

Iz Šmarja, 1. avg. [Izv. dop.] (Okrajni zastopi.) — Naš okrajni zastop je imel 29. jul. svoj II. letošnji občni zbor. Na dnevnem redu je bila:

1. Volitev okr. šolskega svetovalstva. Znano je, da so vsled ravnanja celjskega okrajnega glavarja že pred 4 mešeci vsi od okr. zastopa izvoljeni šolski svetovalci in tudi g. dekan Ivane, ki je od vlade imenovan bil, svoje mandate položili. Prišel je potem odlok od dežel. šolskega svetovalstva, po kterem se je sprejela ta resignacija ter naložilo načelniku okr. zastopa, občni zbor sklicati, da se novi izvolijo. Pred volitvijo je g. načelnik razložil, zakaj so vsi svetovalci se odpovedali in občni zbor, preden je novo volitev vršil, je izrekel, da popolnoma odobruje ravnanje svetovaleev, ki so se krepko za to potegovali, da šolska postava, ki itak ljudstvu velika bremena nalaga, se vsaj po nepotrebnem ne izpeljava še oistreje, kakor je ukazano. Pri volitvi so bili so-pet enoglasno v šolsko svetovalstvo izvoljeni: gg. dr. Vošnjak, dr. Orozelj in Karl Jagodič, in ker sta se dva prejšnjih svetovaleev odrekla te časti, g. dekan Ivane in J. Anderluh, šmarski župan.

2. Se je izvolil odbor 9 udov za okrajno posojilnico. O tej stvari je poročal okr. odbor da je pravila okr. posojilnice že 20. febr. t. l. predložil vladi v potrjenje. 21. aprila prišel je odlok od c. k. namestnije v Gradcu, da se pravila ne dovolijo, ker ne zadostuje poroštvo od 6000 gl., ker imajo družabniki le dobrote od posojilnice, pa nji nasproti nobene dolžnosti, in ker se spridenju podvržene stvari: vino, žito itd. ne smejo za za-

tavo vzeti. Zoper ta odlok je okr. odbor meseca maja odposlal pritožbo do ministerstva, v kterej dokazuje, da od namestnije navedeni razlogi niso veljavni. Društveniki imajo tudi dolžnosti društvu nasproti, da morajo 1 gold. vpisnine plačati, svoj izstop 3 mesece poprej naznanjati itd. Zarad poroštva, ako 6000 gld. res ne zadostuje, bi okr. zastop pripravljen bil, neomejeno poroštvo za društveno denarnico prevzeti; sicer pa v nobeni postavi ni izrečeno, kako visoko da mora poroštvo biti, kakor tudi nikjer ni zabranjeno, spridenju podvrženo premakljivo blago za zastavo vzeti itd. Odlok na to pritožbo še do zdaj ni došel od ministerstva; pozvedelo se pa je, da tudi ministerstvo misli, pravila zavrniti, ker takošnih od okr. zastopov ustanovljenih posojilnic še nikjer ni, da bi se toraj pravila morala spremeniti. Občni zbor izreče svoje začudenje, da se taka ljudstvu neizmerno koristna podvzeta tako dolgo ne dovoljujejo in voli potem odbor 9 udov, da posojilnica, kakor hitro bo dovoljena, začne svoje delovanje.

3. Predlog lipniškega odbora zarad uredjenja plače nižega duhovništva je po kratkem besedovanju bil ad akta položen, ker so navedene številke jako problematične in veje iz vsega predloga nek birokratiški duh, po kterem bi končno vsi stanovi morali biti v deželni ali državni službi, uredjeni po dieten-klasah.

4. Se je dovolilo 25 gold. iz okr. denarnice za enega učitelja, ki se bo podal k učiteljskemu shodu v Zagreb.

Iz Sveč v spodnji rožni dolini na Koroškem 1. avgusta. [Izv. dop.] (Deželni in okrajni šolski svet v Celovcu in pa § 19 državnih temeljnih postav.) — Ako bi vsi državljani tako malo marali za spolnovanje postav, ki jih vlada predpisuje, kolikor šolski svet v Celovcu za gori omenjeni § 19 mara, ki še naslov „c. kr.“ na čelu nosi, a to postavo predrzno z nogami tepta, kaj bi iz tega bilo, si vsak lahko sam sklepa. Leto je že preteklo, kar se je o Bistrici fužinska šola ustanovila, kjer se zoper vse pedagoške postavbe in zoper zdravo pamet le nemški uči in podučuje; zakaj ravnatelj teh fužin g. Kacel, prusoman z dušo in z telesom, zati-ralec svojih delavcev in zakleti sovražnik slovenskega naroda sploh, je nadzornik te šole in tako se more vse po njegovem nemškutarskem kopitu ravnati. V Svečah $\frac{1}{4}$ ure od Bistrice je pa slovenska srenjska šola. Ali kako brezpostavno in samovoljno c. kr. šolski svet v Celovcu z ljudskimi šolami v slovenskih pokrajinah ravna, hočem slov. rodoljubom tu dokazati. — Srenja Sveče se je že pred enim letom v posebnem protokolu za slovensko šolo izgovorila, kar so vsi srenjski odborniki razun enega, kakor tudi krajni šolski svetovalci z lastnim podpisom potrdili, da bi temu za Avstrijo nevarnemu ponemčevanju se nekoliko nasprotovalo, ktero je po Koroškem zlo nastalo. Ko pa okrajni šolski oglednik g. Lasnik, bolj sposoben za profosa, nego za oglednika ljudskih šol, ki je bil ob času šolskega nadzornika Rudmaša sicer narodnjak, sedaj pa eden najstrašnejših nemškutarjev postal, pride svečansko šolo ogledovati, zapazi, da imajo otroci slovenske knjige in spise pred seboj. Kar naenkrat se zadere nad otrokom in ukaže kar je slovenskega poskriti in se je hotel od slov. otrok le v nemškem jeziku prepričati, kaj otroci znajo; da, še računati niso smeli slovenski, on je nemški računil in otrok je moral za njim nerazumljive besede blebetati. Vprašam! ali se more slov. narodu večja krivica v šoli goditi, kakor s takim rekel bi hudobnim početjem! Učitelj pokaže protokol šolskemu ogledovalcu, v kterem se je srenja za slovensko šolo izgovorila, pa vse to nič ni pomagalo. Šola je bila od šolskega oglednika za slabo spoznana, ker je otroke, in nemški vprašal, v materinem jeziku pa se ni hotel prepričati, kaj otroci znajo in tako so nekteri učeniki, ki so bili poprej dobri, večidel zato pri c. kr. šolskem svetu v Celovcu v črne bukve zapisani, ker so narodni, kar pa že zdaj čuttjo.

Pozneje sta prišla Svečansko šolo ogledovat neki g. Steiner, trdovraten nemškutar, kateri od pedagogike toliko zastopi kot mačka na gosli, in deželni šolski nadzornik Gobanz, nemškutar, kateri je mislil, da ima same filozofe pred seboj, in sta ravno tako bedasto s slovenskimi otroci ravnala kakor g. Lasnik. Otroci se teh prusomanov tako bojijo, da trepečejo, kader se kateri približuje, ker od jezika, ki jih mati učila, ti gospodje skorej nič ne čujejo v šoli slišati. To ne pišem sam od sebe, ampak tako se otroci od teh gosp. šolskih svetovalec med seboj pogovarjajo. — Pa to še ni vse! Ko je srenja videla, da prvi protokol nič ni pomagal, je v posebni seji novi protokol v prvem zmislju napravila, kjer so se zopet, kakor v prvem protokolu vsi podpisali in ga poslali na deželni šolski svet v Celovec, ali že je skorej dva meseca preteklo in ni še odloka nazaj, je pač šel ad acta. — Tirja se še vedno od učiteljev nemško podučevanje in le nemške bukve si morajo otroci večidel preskrbeti; slovenskih malo, ali celo nič po drugih šolah sosebno v spodnji rožni dolini. C. k. šolski svet v Celovcu tedaj ne mara za §. 19 deželnih temeljnih postav, kjer nam je ravnopravnost o šoli zagotovljena, se ve da do sedaj samo na papirji za koroške Slovence, pa tudi ne mara za sklep srenjskega odbora in okrajnega šolskega sveta zastran slovenske šole v Svečah. Tako početje c. k. šolskega sveta le kaže, tako se povsod na slov. Koroškem tako godi, da hočejo ti sovražniki Avstrije tudi koroške Slovence za pruske „pikelhavbe“ pripravne storiti: „denn des Deutschen Vaterland muss grösser sein.“ Česar nas Bog obvari!

Iz Zagreba. 31. julija. [Izv. dop.] Dokler v „Slov. Nar.“ dopisujem, še nisem bil zavoljo dopisnega gradiva v zadregi kakor denes. Pasji dnevi, afrikanska sparina in kisle kumare zagnale so našo politiko v kopeli in druga zabavališča. Kdor pa za kopele in za zabavališča evenka nima, ta beži na „ladanje“ spominjaje se Horacijevega verza: „hic in reducta valle caniculae vitabis aestus.“ Naša hrvatska politična barka stoji v sredi mrtvega gujilega morja zapuščena od vetra, od veslarjev in kormanuša. „Saison mort“ že dolgo ni bila tako strašno nesnosna kakor ravno denes. Predstojeci učiteljski zbor je že edina zadeva, s katero se denes naše politične skitalice zanimajo, ko bi tega ne bilo, od vročine in dolgega časa bi še bolj zevali, kakor že itak zevamo.

„Branik“ bo od juter začel v Zagrebu izhajati. „Südslavka“, ki dobi nekega Čeha za urednika, bode pa še le 1. septembra začela v Zagrebu izhajati. Če se k temu dvema listoma še Pavišičev „Napred“, ali kakor se bo že imenoval, pribroji, bode se Zagrebška žurnalistika v kratkem za tri dnevnik — dva že zdaj imamo — pomnožila. Kdaj se bode pri vas na Slovenskem kaj takega zgodilo? Naj se vendar enkrat s fakti dokumentira, da imajo Slovenci tudi nekaj inteligencije! — Radovedni smo, kako se bo državni pravnik nasproti Branikovej polemiki obnašal? Če se je res, kakor neka znamenja kažejo, animoziteta vladnih krogov nasproti narodnej stranki oblažila, bodo opozicijski listi še precej netezavon „modus vivendi“ imeli; če bo pa vlada stari hrust ostala nasproti narodnjakom, bode stanje opozicijskih listov v Zagrebu zelo labilno, vsaj tjo do sabora. Pravi zdravilni lek, kakor za tiskovno svobodo, tako tudi za druge naše javne zadeve, pričakujemo le od prihodnjega našega sabora in od nikoga drugega.

Prevajanje Belovarske županije iz vojniške v civilno upravo še precej fletno napreduje. V vsem se čuti sigurna roka velikega župana oberstara Trnskega. Narod se pa nekako indiferenten drži. Nikjer se ne opazi, da bi bilo narodu žal, da se podira tristoletna vojniška uprava, pa tudi to se nikjer ne opazi, da bi se veselil civilne uprave. Narod nekako slutiti, da tudi taka civilna uprava njegove želje izpolnila ne bode.

Politični razgled.

Iz notranje politike se čuje, da so vsi c. kr. namestniki pozvani na Dunaj. da od ministerstva prejmo predloge za deželne zbornice, ki se imajo po novjših vestih sredi septembra sniti. — Med temi predlogi je baje v prvi vrsti popravljenje volilnega reda, kakor ga vlada nasvetuje. Mi smo v zadnjem listu govorili kako naj se popravi volilni red za štajerski zbor; kranjski zbor je poprave že sklenil a čakajo potrjenja. Česki narod pak je izrekel v nekem shodu v Rudnici, naj se za Česko prenove volilni red tako, da se ravná po številu prebivalcev, ne po stanovih; torej naj se zmanjša število poslancev iz velicij posestnikov in mest, ter naj se pomnoži ono kmečkih občin.

Pripoved, da se snide naš cesar s pruskim cesarjem v Gaštajnu, nikakor ni ovržena, temuč vsi listi se že naprej s tem shodom pečajo in mu veliko važnost pripisujejo. Piše se, da si posebno Beust veliko prizadeva, cesarja nagovoriti do tega sestanka, ter da je grof Hohenwart temu protivni, ker se je bati da bi nemški vpljivi tam ne podrli pričetega dela pomirjenja Slovanov. Nemškim listom se vidi, kako tega shoda želé in od pruskega starega Vilhelma pričakujejo, da bode dobro besedo za njih gospodarstvo govoril. Dunajski „Tagblatt“ ve povedati, da si Prusi res prizadevajo v Avstriji dozdanje gospodarstvo nemštva ohraniti, ter da je v tem svaril pruski nasledni princ avstr. generala Gablenca, naj Hohenwart ne hodi te poti, ker sicer avstrijska roka kmalu „ne bode mogla do Prage in do Lvova več doseči.“ — Torej prusko izdajstvo in ubijstvo od znotraj in zunaj.

Na predlog dr. Smolka se snidejo poljski politikarji in sicer ne samo poslanci, 13. t. m. v Lvovu da se dogovore o vzajemnem programu Poljakov in vseh tega naroda tikajočih se vprašanj. Udeležiti se mislijo tudi neavstrijski Poljaki.

Francoski minister zunanjih zadev se je svojemu mestu, ktero je imel od početka nove republike, odrekel in je načelnik vlade Thiers to odpoved sprejel.

Razne stvari.

* (Letno sporočilo) očitne štirirazredne ljudske šole v Kranji nam poroča važnejše dogodbe iz enoletnega življenja tega zavoda, učno osebje, šolske dobrotnike i. t. d. — Število učencev in učenk je znašalo v 4. razredu 45; v tretjem 67; v drugem 80, v prvem pa 99. Več učencev in učenk se je odlikovalo risanjem, zemljepisjem, svilorejo in prirodoznanstvom.

* (Naša popularno-znanstvena literatura) se je jako ugodno obogatila z novo knjigo, kateri je naslov: „Nauk o umni živinoreji“, ktero je spisal gosp. dr. Janez Bleiweis ter izdala kmetijska družba kranjska. Prav z veseljem smo vzeli knjigo v roke, kajti taka dela so pri nas redka. Tisk in oblika sta okusna, litografirane podobe izvrstne, jezik vsacemu kmetu razumljiv. Dasi vso obširnišo kritiko prepuščamo strokovnjakom, si vendar ne moremo kaj, da bi te v vsacem oziru izredno lepe knjige ne priporočali vsem slovenskim gospodarjem; našli bodo v njej mnogo in to razvidnega poduka. Cena knjigi je samo 80 kr., kar je jako malo, ker se tako ilustrovana dela navadno dajo po nekoliko goldinarjev v kup.

s—b. (Ljubljanska hranilnica), ki bi kot domač institut imela posojevati najprej domačinom, posodila je te dni 100.000 gld. bivšemu kranjskemu deželnemu predsedniku baronu Konradu na njegove hiše, ktere ima v Gradci. Gospod Stedry, ki je bil v Gradec šel hiše cenit, pričakuje, da bode en (Franc-Jozefov) orden dobil. Gospoda Samasa in Janežič sta ga že anticipando dobila.

* (Požar.) Na Račici, v gornji Savinski dolini je v ponedeljek 31. julija v polu dveh popoldne v kozolec vdove Marije Prislan strela udarila ter je nov z opeko krit, skozi in skozi z lepim ži-

tom in krmo napolnen kozolec in velik blev pogorel. Škode je okoli 2000 gld. Zahvaliti se imajo hitri pomoči ljudi, da se v sredi z slamo kritimi hišami in poslopji ni več nesreča zgodila. Posebne hvale vredni so Mozirjani; že drugokrat so v Rečico z nepričakovano hitrostjo v ognjeni sili dospeli, in z posebno urnostjo s svojimi brizgalnici pomagali.

* („Terna“ — predlog.) Za stolico državljanskega zakonika na vseučilišču v Pragi je tamošnji kolegij juridičnih profesorjev v „terno“ predložil naslednje gospode: dr. Exner-ja, Krajnc-a in Hofman-a. Gosp. Krajnc je rodom Slovenec in se je imenoval med kandidati za slovensko pravoslovno stolico na vseučilišču v Gradci, kar je bilo „Tagblatt-u“ povoda dovolj za strastne napade, ka nam ni za reč, nego le za nameščenje „obskurnih“ in dvomljivih moči. Če tedaj kolegij juridičnih profesorjev, kateremu niti „Tagblatt“ in njegovi kumpani ne bodo spodtikali slovenskih simpatij, tem predlogom sam pripoznava izredno učenost in zmožnost našega rojaka, je ob enem tudi dokazano, koliko vrednosti in temeljitosti imajo „Tagblatt-ove“ čenče, kakor tudi, da imamo v svojem narodu moči, ktere pošteni Nemci pripoznavajo.

* (Največa kupčija na svetu) je brezdvomno A. F. Stewart-ova v Novem Yorku, v kateri se prodaja platno, žida, obleka, perilo i. t. d. V njej ima službo 1730 oseb, namreč 1 glavni vodja, 19 ravnateljev, 23 knjigovodjev, 470 prodajalcev in prodajalk, 880 šivilj, 27 vratarjev, 245 pa navadnih poslov in hlapcev. O božiči se vsak dan strži po 80.000 do 100.000 dolarjev. Celoletni promet pa znaša 17 do 18 milijonov dolarjev.

* (Prva menjica), ki se je za plačilo vojskinih stroškov poslala iz Pariza v Berlin, je bila žirirana od finančnega ministra Pouyer-Quertier in je znašala 1.200.000 tolarjev. Kolek za ta znesek znaša 630 tolarjev, in ker je največi pruski kolek le za 10 tolarjev, so morali 63 tacih kolekov priljepiti na menjico.

* (Denarne sisteme) se po zemlji tako-le razdele: Ljudi, ki računijo na funte sterlingov je 494.4 milijonov in njih letni promet (uvažanje in izvažanje) znaša 5433 milijonov tolarjev; na dolarje računani 373.3 milijonov ljudi, njih letni promet je 2700 milijonov tolarjev; na franke računani 70 milijonov ljudi z letnim prometom 2646 milijonov tolarjev; na tolarje in goldinarje pa računani 63½ milijonov ljudi, njih letni promet znaša 2139 milijonov tolarjev. —

* (Statistika slepcev.) Po zadnji ljudski štetvi je v deželah zastopanih v državnem zboru 11.326 slepcev. Na dolenje Avstrijsko jih spada 1040 ali na 10.000 prebivalcev 5.3%; na gorenje Avstrijsko 532 ali 7.3; na Solnograško 116 ali 7.7; na Štajersko 593 ali 5.3; na Koroško 245 ali 7.3; na Kranjsko 245 ali 5.3; na Primorsko 344 ali 5.9; na Tirole 469 5.3; na Česko 2892 ali 5.7; na Moravsko 1126 ali 5.6; na Šlezijo 280 ali 5.5; na Galicijo 276 ali 5.1; na Bukovino 248 ali 4.8; na Dalmacijo 431 ali 9.7. Med otroci, ki so za šolo, je slepih v dolitavski Avstriji 755, izmed kterih se jih samo okoli 200 podučuje v zavodih za slepe in tedaj nad pol tisoča teh siromakov ostane brez potrebnega poduka.

Za Tomšičev spominek.

	Prenesek . . .	1401 gld. 40 kr.
Gosp. France Kotnik, deželni poslanec in posestnik na Vrhniki . . .	10	—
France Klavžer, kurat pri sv. Joštu na Kozjaku . . .	1	—
V Gorici nabral gosp. E. Klavžer 21 gld., darovali so:		
Gosp. dr. Žigon, dež. poslanec . . .	5	—
M. Doljak, . . .	2	—
Jožef Faganel, dež. poslanec . . .	1	—
Solčanska čitalnica . . .	1	—
Gosp. Jožef Furlani, duhovnik v Villi Vicentini . . .	1	—
Hafner, profesor . . .	1	—
And. Jeglič, dež. računar . . .	1	—
France Hmeljak, trgovec v Lokavcu . . .	1	—
Josip Mašera, vikarij v St. Mavru . . .	1	—
Ern. Klavžar . . .	2	—
Več rodoljubov . . .	5	—
Skup . . .	1433	gld. 40 kr.